

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kuntien valtionosuuslain 18 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan kuntien valtionosuuslakia täydennettäväksi siten, että sisäasiainministeriö voi, myöntäessään kunnille harkinnanvaraista avustusta, asettaa sen käytölle tarpeelliseksi katsomiaan ehtoja.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Kuntien valtionosuuslain (688/92) 18 §:n mukaan harkinnanvaraista avustusta voidaan myöntää kunnalle, joka ensisijaisesti poikkeuksellisten tai tilapäisten kunnallistaloudellisten vaikeuksien vuoksi on lisätyn taloudellisen tuen tarpeessa. Taloudellisen tuen tarpeeseen vaikuttavina seikkoina otetaan huomioon myös paikalliset erityisolosuhteet.

Harkinnanvaraista avustusta on myönnetty yleisenä taloudellisenä tukena kunnille. Avustusta on lisäksi vuosina 1989—1992 myönnetty myös erityisperustein esimerkiksi vuoden 1989 alusta voimaan tulleen valtionosuusuudistuksen aiheuttamien kuntakohtaisten valtionosuusmenetysten kompensaatina ja liike-tulon harkintaverotuksen poiston kompensaatina voimaitosten sijaintikunnille. Ennen vuotta 1989 avustusta voitiin myöntää kunnalle myös yksittäisen rakennushankkeen rahoittamiseen taikka määrätyn palvelutuotannon aloittamiseen tai ylläpitoon. Tällaisissa tapauksissa lain perusteella oli mahdollisuus asettaa avustuksen myöntämiselle sen käytön valvonnan kannalta tarpeellisia ehtoja.

Ehdotetun muutoksen tarkoituksena on, että taloudellisilta tunnusluvuiltaan heikot kunnat, joille on myönnetty harkinnanvaraista avustusta, voisivat omia säästö- ja rationalisointitoi-

menpiteitään tehostamalla tervehdyttää taloutensa pohjaa ja että harkinnanvaraista avustusta voitaisiin suunnata tämän tavoitteen toteutumiseksi. Ehtojen tarkoituksena ei olisi rajoittaa kuntien päätöksentekovaihtoehtoja, vaan tukea kunnan omia toimenpiteitä taloutensa tervehdyttämiseksi.

Asetettavilla ehdoilla ohjattaisiin avustusta saaneet ja sitä hakevat kunnat laatimaan taloutensa tervehdyttämishjelma, joka toimitettaisiin tiedoksi sisäasiainministeriölle ja lääninhallitukselle.

Ehtojen asettaminen ei muilta osin muuttaisi avustuksen myöntämistä ja maksatusta koskevaa menettelyä.

Avustuksen käytölle asetettavien ehtojen tulisi koskea toimenpiteitä ja käyttötarkoituksia, joilla tuetaan kunnan talouden tervehtymistä. Käyttötarkoituksena voisi olla esimerkiksi avustuksen käyttäminen lainojen lyhennyksiin ja näin ollen lainanhoitokustannusten alentamiseen.

Ehtojen asettamisessa tulisi ottaa huomioon avustuksen myöntämisen perusteet. Pääsääntöisesti ehtoja ei tulisi asettaa kunnalle, jossa avustuksen perusteena on esimerkiksi poikkeuksellinen valtionosuusperusteissa tapahtuva muutos tai verotusjärjestelmän muutos.

Ehtojen yleisenä tarkoituksena olisi myös lisätä taloudellisen tilanteen kehityksen seuran-

taa avustusta saavissa kunnissa niin, että avustusten myöntämisen yhteydessä voitaisiin arvioida kunnan omien toimenpiteiden riittävyyttä poikkeuksellisista tai tilapäisistä taloudellista ongelmista selviämiseksi.

2. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole välittömiä taloudellisia eikä organisaatiovaikutuksia. Esityksen toteuttaminen edellyttää, että harkinnanvaraiseen avustukseen voidaan valtion talousarviossa varata riittävästi määrärahaa niin, että kuntakohtaiselle avustukselle voidaan sen taloudellisen vaikuttavuuden varmistamiseksi ja ehtojen toteuttamiseksi asettaa riittävä taso.

3. Asian valmistelu

Ehdotus on valmisteltu virkatyönä sisäasiainministeriössä ja siitä on neuvoteltu Suomen Kuntaliiton kanssa.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

kuntien valtionosuuslain 18 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 3 päivänä elokuuta 1992 annetun kuntien valtionosuuslain (688/92) 18 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

18 §

Harkinnanvarainen avustus

myöntämiselle ja käytölle kunnan talouden tervehdyttämistä koskevia ehtoja.

— — — — —
Sisäasiainministeriö voi asettaa avustuksen

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Helsingissä 22 päivänä lokakuuta 1993

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ministeri Pirjo Rusanen